

Kívülállók

Télen több a munka, nyáron kevesebb. A fagy inkább öl, mint a meleg. Leo ült az öltözőszekrénye előtt, nézte a szappant. Eszébe jutott a bűz. Az emberszag, a bomló test szaga. Ezt bárhol és bármikor fel tudta idézni, mióta itt dolgozott. Mire kimúlnának, már jóval előtte elkezdenek rohadni, még életük azon szakaszában, mikor a halál önerőből csak nehezen elodázható. Itt pedig nincs más, csak az önerő. Egyedül a pusztá létezés jár alanyi jogon, ezenkívül semmi egyéb. Az életre való akarat már régen kipárolgott belőlük észrevétlen, a testük pórusain, végül eljutottak ehhez a bűzös életszakaszhoz. Először csak a rézségtség vagy a minden mindegy élet tehetetlensége miatt nem mosakszanak. Egy-két napig, hétig, aztán ugyanolyan szokássá válik, mint az esti fogmosás. Már a saját otthonukban is disznó módra élnek, a test már nem a lélek temploma, csak meghúzza magát benne. Az utcán maguk alá vizelnek eszméletlenségükben, a nadrágjukra szárad az ürülék, megkeményedik, bűzlik. Nem vonulnak félre egy szarás kedvéért. Az is csoda, hogy még ürítenek, mert már alig esznek. Eljutottak a pusztá létezésig. A kérdés nélküli élethez, amikor már fel sem merül, hogy ki vagyok én, miért élek, és miért szarok be. A még működő szervezet szükségletkielégítése határoz meg minden mozdulatot és mozdulatlanságot. A lélek tompán pislákol, a vér még kering. Senki nem tudja, meddig húzzák. Némelyikük egész sokáig piszkítja a Köztársaság csendéletét.

Leo nem jutott el idáig. Még nem volt az utcán, ami csak a körülményeinek szerencséje, nem magának köszönhette, nincs mire büszkének lennie. Istennek hála? Isten? Ki az? Hol van már ő? Rég túl vannak rajta. A világ még csak nem is istentelen. Csak az ember van, önmagának, önmagában, és a mindenséget nem választja le az egójáról. Úgy érzi, megérdemel mindent, amit véghez vitt. Mégis vannak, akiknek ez nagyon kevés, mert még mindig keresik a másikban az emberséget.

Az Alkotmányt minden iskolás gyerek ismeri. Mindenki megkapta, felolvasták, elolvastatták, a tömegközlekedés járműveit kitapétázták egyes passzusaival. Olajozottan megy minden, hivatalos lett az elidegenedés, de az illúzió, mesterien és mesterségesen, éppen az ellenkezője. Csak aki olvas a sorok és az emberi életek között, az látja, mi folyik itt. Itt, a valóságban, amelyet nem leplez semmilyen alkotmány. Akinek az élet meglepetést okoz, azzal bizonyára komoly bajok vannak, és egyre kevesebben képesek újra életet lehelni magukba. Mesterséges lélegeztetés a saját szájukból a tüdejükbe. Nem mindenkinek kedvez ez a darwinista világ. Soha nem lesz mindenki erős, mert az állóképesség nem fajspecifikus.

Nincs felebarát, csak barát és vetélytárs. Az ember csak annyira társas lény, hogy legyen kivel versenyeznie. Különben mi motiválná? A verseny,

* Részlet egy regényből.

az igen, az kihozza mindenkiből az állatot. És ahhoz is kell a másik, hogy legyen kinek az arcába fröcskölni a sikert. A másik a közönség, aki csodál, egyébre nem nagyon kell. A törzsi tudat még mindig működik, nem tudnak sokfelé figyelni, de a hatalmas felületre szükségük van, hogy visszatükröződjön csillogásuk. Az evolúció folytatódik, nem pikkelyek, rinocérosz bőr vagy farokcsigolyák növesztésével, hanem a velőben, a társadalomban, mert ez a túlélés terepe. Aki nem alkalmas, azt viszik a hiénák. Együtttérzés? Mit is jelent ez a szó? Valami gyengeséget, kiháló oldalágot. Mióta az isten gyengének bizonyult a kiválasztódás küzdelmeiben, minden újra természetes, mint amikor mindenki majom volt. Az isten is csak az evolúció egyik pár ezer éves állomása volt, de életképtelen a fennmaradáshoz, ezért szükség-szerűen eltűnt. Kikittatták, mint egy gyenge láncszemet. Kipukkadt, mint a szappanbuborék, szinte elég volt ujjbeggyel hozzáérni, cseppekben fröccsent szét, és úgy ért földet, hogy közben szinte el is párologott. Maroknyian próbálták volna marasztalni, de nem volt már ereje, ugyanúgy, mint a kezdetekkor. Rábéklyózták az emberekre, aztán valahogy megfélemeztek róla, mint arról, hogy letegyék a kezüket járás közben. Isten már nem szempont.

Mégis rést ütnek, hibáznak, nem megy minden terv szerint. Néhányan tagadják a haladást, sőt visszalépésként értelmezik, bomlasztják az egységet, ahová mindenkinek tartoznia kell. Hiába honosították meg az új életstílust, néhányan, persze csak titokban, de segítenek másokon, bár nem tudják, jót tesznek-e vele. Talán éppen a szenvedésüket hosszabbítják meg a jótevők, ki tudja, milyen belső ösztöntől vezérelve. A szeretet, a részvét és miegymás divatjamúlt, avítt istenes emberek takarója, de az ilyenek száma elenyésző, nem fogják megakasztani a gépezetet. De vajon a Köztársaság gyökeret tudott volna verni és fenn tudott volna maradni, ha testidegen?

Nem Leo az egyetlen ebben a szakmában, aki az elodázott halálból jött. Vannak, akiket kórházban szedtek össze, és érdemesnek találták rá, hogy ezzel a mocskos, de bizalmi munkával a Köztársaságot szolgálja. Akadt önként jelentkező is. Végtére ő is önkéntes, mert nem válogathatott, nem várhatott. A kaput azért félig nyitva hagyta, hogy ha mégis úgy adódna, az abszurd felé megtalálhassa a kijáratot. Senkinek nem beszélhet róla, mivel foglalkozik. Az anyja sem tudta. A fedősztori a takarítás, ami végtére igaz is. Nem több ez, mint tisztasági szakmunka.

Bomlani, oszlani nem szoktak, mert nem engedélyezett. A Köztársaság figyel a test biológiai mechanizmusaira. Szakértők tanulmányokat készítettek a különböző fázisban megjelenő szagokról, a testet felemészítő férgekéről. A közterületi hullajelenségek csak a korai stádiumig juthatnak, semmiképpen nem érhetik el a hetvenkét órán túli állapotot.

Az időjárás-jelentést folyamatosan figyelik, a nedvesség, a meleg, a szél hatásait is számontartják. A rohadáshoz megfelelő hőmérséklet és némi páratartalom kell. Ha a bomlásnál gázok keletkeznek, egyes testrészek fel-fúvódnak, a haj és a szőrzet kihullik, a bőr felhólyagosodik, leválik, majd végül elenyészik. De csontvázat még soha nem találtak a takarítók, ami csak súlyos mulasztásukra lenne bizonyíték. Sok fontos tényezőt kell körültekintően számba venni, hogy a takarító munka az elvárt módon láthatatlan

maradhasson. Nem is magának a munkának, hanem a kiváltó okoknak kell láthatatlannak lenniük. Ezért járják a várost, szagolnak, néznek, lesben állnak. Olykor megbökdösik, akinek egzisztenciális státusza bizonytalan, hogy van-e még benne lélegzet. És nap mint nap újra visszamennek, hogy megkeressék őket. Védőruhában, kesztyűben teljesítik a szolgálatot, majd tetőtől talpig fertőtlenítik őket. A mocskot el kell tüntetni, mert ki tudja, milyen ragályt hordoznak ezek. Emberkórt.

A törvény súlyosan megbünteti, ha tetten érnek valakit, amint a koldusnak alamizsnát ad, mert létüket fenntartja, ami sérti a rendet, az egészséget, a biztonságot, a polgárok jóérzését és a városképet. De legfőképpen az a gond velük, hogy nem tették magukévá, vagy egyszerűen csak nem tisztelik az Alkotmányt, ha a méltatlanokon segítenek. A méltó életeket kell védeni a méltatlanokkal szemben. De minden szabály áthágására szakosodnak emberek. Az ellenállók, nem látványosan lázadva vagy csoportba verődve, hanem csak belső, furcsa késztetéseiknek titkon engedve, éltetik ezeket a létezőket, noha az alamizsna csak a vegetációjukat hosszabbítja meg. Az adakozók azt a régi világot mímelik, amikor az ember elhagyhatta magát. Voltak ilyenek szép számmal, talán túl sokan azok szerint, akik úgy gondolták, mindenki önszántából él vagy pusztul el. Akarnak-e még áldozni azokra, akik semmilyen áldozatra nem képesek, s csak várnak, hogy történjen valami, de ha nem történik semmi, úgy is jó? A televízióban egész nap mennek a szappanoperák, van elfoglaltságuk, és nem lesznek bánatosak a realitásérzék hiányának jótékony hatásaként. Mindenki egyformán ember, egyformán gondolkodó, egyformán állat. Ki mit hoz ki belőle, az már más. Senki nem szól bele. Talán azok jutnak rossz sorsra, akik nem szeretik magukat? Finom ételek, jó ruhák, kényelmes ágy, meleg szoba. Itt kezdődik minden.

Leo és munkatársai azért vannak, hogy minél kevesebbet lássanak a Köztársaság polgárai, Sziddhárta hercegei a szabadság mocskából. Akik a folyó túlsópartján élnek, nem járnak aluljárókba, parkokba, bokrok tövébe, nem is tudják, hogy léteznek az eltakarítók és megsemmisítők, bár nem is érdekli őket, csak a világ menjen olajozottan, ahogy a törvényekben és a nagy, morális Alkotmányban bennefoglaltatik. Némelyek látják a büdös, még élő testeket, s csak sejtik, hogy kopnak ki egy-egy helyről. Hallgatólagos tudás és elvárás, hogy egyszer mindenki tűnjön el a méltatlanok közül. Az embereket nem érdekli, hova, csak ne lássák ezeket a ragyákat a kozmetikázott arcon.

Leo munkába indult, a lépcsőházban félhomály volt. A szomszéd ajtaja mögül neszezés hallatszott, mintha bolygatnák az almot. Lenyomódott a kilincs, de az ajtó nem nyílt. Leo odapillantott, aztán gyorsan elindult, mert nem szeretett emberekkel találkozni, beszélgetni, ezekkel meg végképp nem. Talán tétováztak, hogy induljanak-e, vagy maradjanak inkább otthon. Leo háta mögött a szomszéd ráköszönt, így kénytelen volt megfordulni, és viszonzni. Emberkerülő, de nem tahó. Soha nem szégyellte, hogy nem kíváncsi rájuk. A férfi arca már mondta, amit a szája még nem. A lény az ajtórésben, inkább mintha kísértétként lengedezne, mintsem állna a lábain, válláig érő, ritka ősz haját a huzat hátracsapta. Melegítőálsója csak félig takarta megereszkedett bőrű, sovány, tetovált testét. Volt egy korszak,

nem túl rég, amikor nagy divat volt telerajzolgatni a testet. Szinte mindenki csinálta, s az érintetlen, tiszta bőr számított különlegesnek. A férfi háta mögött alig volt fényesebb a levegő, mint a lépcsőház szürkülete. A nyitott ajtón menekült kifelé az állott cigarettaszag. A szomszéd nézett rá bután, nem szólt, nem kérdezett. Egy kócos nő lépett ki a háta mögül, aki húsz és negyven között bármennyi lehetett.

– Jó estét. Azt akarnám megkérdezni, hogy be tudna-e jönni hozzánk egy percre-e? – szólalt meg végre a férfi, mert a nő hátulról bökdöste, hogy kezdjen már bele.

- Sietnem kell. Dolgozni megyek.
- Csak kérdezni akarunk valamit.
- Akkor kérdezze.
- Itt nem lehet. Privát.

Leo gyomra erre a szóra megmozdult. Talán valami mocskos szexuális játékba akarják bevonni. Hallott már ilyesmiről, amikor színházat játszanak az unalomnak.

- Akkor meg nekem mi közöm hozzá? – próbálta elhárítani az invitálást.
- Bajban vagyunk, kérem.

Ha bajban vannak, akkor talán mégsem perverzióra akarják rávenni, hogy a félhomályos szobában egy unott kapcsolatot szerepjátékkal izzítson fel. Mindig nehezebb esett nemet mondani, valahogy kényelmetlenül érezte magát tőle, és nem szerette ezt a „kavics a cipőben” érzést.

- De tényleg csak egy perc.

60

Hátrébb léptek az ajtótól, csak annyira tágították a rést, hogy Leo beférjen. A fény halványsárgája összeolvadt a falak nikotinos bevonatával. Mintha köd lenne vagy hirtelen meggyengült volna a látása. A szobából két megvetett ágy foglalta el a legtöbb helyet, egyik az ablak alatt, a másik átellenben, távol egymástól, sárgás-szürkés ágyneműkkel. A sarokban ócska tévé, s egy régi, ormótlan szekrény, amely fajtának mindig hangosan nyikorog az ajtaja.

– Mondtam, hogy bajban vagyunk, nem húzom az idejét magának. Arról lenne szó, hogy tudna kölcsönadni-e egy kis pénzt?

– Mi? – lepődött meg Leo a nekiszegezett kérdésem. Még egymás nevét sem tudják.

– Higgye el, nem kérnénk, ha nem lennénk bajban. Tán még a lakást is viszik.

Leo soha nem adományozott, nem adakozott, mert nem oldja meg az életet. Ebben egyet értett az Alkotmánnyal. Hogy bármi eredménye lehessen az adományozásnak, a kölcsönpénznek, tömegesen, szervezeten kellene adogatni az embereknek, aminek még a gondolata is fantasztikus. És egyáltalán ki ő, hogy magára ossza a megmentő szerepét? Mintha óvadékot tenne le annak biztosítására, hogy ezután jól fognak bánni az életükkel. Tudta, hogy elbukná. A visszautasítás zavarba hozza, mert függést teremt, amely kettős szövése miatt nehezen szakad. A mások élete feletti hatalomnak még ilyen csekély lehetősége is a magány érzését erősítette benne, mert akinek hatalma van egy másik lény felett, annak nincs valódi köze ahhoz a másik-

hoz. Leo nem akarta, hogy ez teremtsen bármilyen, akár igazi, akár mímelt kapcsolatot közöttük.

– Nem hiszem, hogy tőlem kellene kérniük.

– Tessék mán leülni egy kicsit! Elmondjuk, mi van.

– Mennem kellene.

– Egy percre, na, csak hogy ne higgye, valami rablók vagyunk.

– Én semmi ilyesmit nem hiszek – védekezett halkán, mintegy magának, tudta, hogy ez nem érv semmi mellett vagy ellen. Az egyik ágy sarkán felhajtotta az ágyneműt, nem illendőségből, hogy utcai ruhával ne üljön rá, hanem mert taszítóan koszos volt. Nem kell neki egy ágyipoloska-invázió. A kárpit fölött behunyta a szemét. Volt már ő piszkosabb, mint abban a szobában bármi, de a mások szennyét nem állhatta a magánszférájában, még akkor sem, ha a világegyetemben minden ugyanazokból az elemi részecskékből épül fel, és az emberi testek textúrája, váladéka is egyforma mindenkiben. A két szomszéd állva maradt és várt. A férfi lehetett vagy negyven kiló, arca, mintha juhnek készülődött volna, de ember lett belőle. Az asszonyon pizza-ma és kinyúlt pulóver, szájában alig akadt egy-két fog imitt-amott. Néztek egymásra, majd mindketten cigarettára gyújtottak.

– Rágyújt? – kérdezte az asszony.

– Nem, köszönöm.

– As mondják, ha kikerüls az uccsára, akkor mán vége van – kezdi az asszony selypegve, fogatlan szájpaddlásán nem találva az igazi zöngéket.

– Azt mondják. De én nem tudok senkit sem kihúzni a bajból, sőt én...

– Mi mán pedig afelé tartunk – kapcsolódott be a férfi.

– Egy kis pénz nem változtatja meg senki életét.

– Hát, ha mindig adna valaki, kihúzzuk még sokáig.

– Ninsen munkám se nekem, se ennek ne – mutatott a nő cigarettát tartó kezével a férfirra. – Nemrég ismerkedtünk össze a patikába. Ő is ugyanast sedi. Ennek meg nem vót hova mennie, ost most élettársak vagyunk. Mer tudja, nekem as mondták, hogy zsavarodott vagyok, de már nem kell gyógyszer sednem. Már jól megvagyok néhol.

– Betegek mind a ketten? – fordul Leo a rosszallóan figyelő férfihoz.

– Én megmondom az igazat, húsz éve szedek nyugtatót. Az orvos azt mondta, mán elég régen, amikor még tudtam fizetni, hogy le fogom magát szoktatni a gyógyszerekről. Most én osztom be magamnak, oszt ha elfogy, akkor elég szar – lassan beszélt, minden mondat után bólintott egyet, és kereste a hatást Leo arcán. – Beszedhetném én mindet egyszerre is, de meg akarok gyógyulni. Most, ha mán elfogy, nincs miből kiváltani.

– Gyógyszerre kell a pénz?

Leo kérdezősködését érdeklődésnek remélték, bátorságot ébresztett bennük, holott őt csak a tények furcsasága érdekelte, az előtte álló emberek lehetőségei nem.

– Óó nem. Mán kenyérre sincs. Hát ez van. Elvállalok minden alkalmi munkát, ha éppen tanálok. – Egyszerre szívtak jó mélyet a cigarettáikból, mintha abban lenne az erő a folytatáshoz. – Az a baj, hogy nem segít nekünk senki. Maga nem tudna valamit?

– Mire gondol?

– Hát nem tudom. Valamit. Nem kérném, ha nem lennénk bajban.

– Tényleg mennem kell – állt fel az ágyról.

– Még hadd mondjam el, hogy mér is van ez – állt elé a férfi, majd elkezdte lassan tekergetni a nyakát, mintha a koszos falakról próbálná leolvasni a választ. Megvakarta a hónalját a cigarettát tartó kezével.

– Hát, tudja, nehéz dolog ez. Nem vót nekem sose könnyű az életem. Volt egy-két munkahelyem, de mindig elküldtek, mert hát én nehezen jövök ki az emberekkel. Biztos ez a betegség, tudja. Meg ha nem beszéltek szépen velem, parancsolgattak meg ilyesmi, tudja. Meg kell adni a respektet. Anélkü’ nem megy.

– Mi a szakmája?

– Hát... éppen semmilyen. Nem nekem való az iskola. Untam én ott lenni.

Miből táplálkozott ez a nagy büszkeség? Leo nem értette, még akkor sem, ha valaki okkal érezhet így. Vakok voltak arra, hogy az élet eleve vesztes pozíció. A mulandóság mattot ad a legerősebb királynak is. Büszkeség – balgaság, a végletek betegsége.

– Persze hogy elkezdtem gyógyszerezni. Hát el lehet viselni az életet józanul?

Leo arra gondolt, hogy nem. Ő sem tudta elviselni, de teljesen más okokból. Nem érzett közösséget ezekkel. Felállt, mert úgy gondolta, kezdődni fog, ami ilyenkor szokott: az önsajnálát. Majdnem mindegyik erre lyukad ki. Ők maguk soha nem hibásak. Okolják az anyjukat, az iskolarendszert, az egészségügyet, a gazdagokat, a többi szegényt, de magukat soha. Itt mindenki önhibáján kívül lett az, ami. Szép jövő várt volna rájuk, ha nem szól közbe az élet, a sors és saját tehetetlenségük. Leo tudja, hogy nehéz, de nem lehetetlen életben maradni. Bűnösnek tartotta őket, bűnösnek az elköttyevetyélt életért. Ez a lap is benne van a szabadság paklijában, ha kihúzod, elveszted a partit. Mielőtt tényleg indulatos lett volna, eszébe jutott, talán ezeknek nem volt anyjuk, mint neki, aki enni adott, és meleg fekhelyet.

Gyorsan köszönt el, sietve hagyta ott őket. Nem sajnálatot, inkább megvetést érzett, és nem szégyellte. Már sötét volt, mire visszaért a külvárosi központ alagsorába. Az ő részlegük helye a föld alatt volt: raktárhelyiség és megsemmisítő. Mindig éjszaka dolgoztak. A kezdetekkor égették őket, a szagok ellen szűrőket szereltek fel, és állandóan figyelték a szélirányt. Ma már sokkal modernebb módszerek vannak. Savval szétmaratják a testeket, szinte teljesen eltűnnek, akár le is lehet őket húzni a vécén. A sors költészte ez is, menetelés a szennyvízbe. Ahogy éltek, olyan a haláluk.

Leo már majdnem szerette a munkáját, aminek csak annyi volt az oka, hogy nem tudott éjszaka aludni. Ez indoknak elegendő volt számára, hogy minden nap képes legyen összeszedni magát, és elindulni, végigcsinálni az álmatlan éjjeleket, s az ezen felüli jótétemény a fizetség volt. Hajnalban járt haza, így csak egy rövid éjjelmaradékot kellett megemésztienie. Gyerekkora óta nem érezte magát képesnek rá, hogy egyedül feküdjön egy zárt térben, ahol a világ alig észrevehetővé kopik. A sötét nem volt más, mint a nagy semmi ízelítője, amely mindennap arra emlékeztette, hogy ne tegyen túl sokat, felesleges. Ta-

lán túl korán okosították ki a hosszú éjszakai sírások, amikor nem jött hozzá senki, hogy átölelje, pedig az anyja szeretetében soha nem kételkedett. Néma és mozdulatlan szeretet volt, de létezett. Ha akarná, sem tudná összeszámolni, mennyi éjszakát töltött el úgy, ahogy soha nem akart, álmatlanul fetrengve a semmiben. Éjjelente a testében érezte a halált, de nem az elodázottat, hanem az elkerülhetetlent, aminek árnyékában semmi értelme nincs a jelen pillanatoknak, még ha ebben a dimenzióban telik is az egész élet, mert a halál állandósága és folyamatossága lesz egyszer az örökkévaló jelen. A konstancia szót jobban szerette, mint az állandóságot, mert eltávolította a szó igazi értelmétől. Sok jó kifejezést tárolt a fejében, amiket szinte soha nem használt. A gyerekek, akiket tanított, kicsik és buták voltak, a felnőttek meg sok mindent nem értettek, teljesen más okból. A konstancián kérődzve, mert tudta, hogy ez nem egy igazi elmélkedés, hanem inkább valami buta, de lerázhatatlan megrögzöttség, próbálta elképzelni, milyen volt a születése előtt, és ezzel mérsékelni a semmi személytelen végtelenségét. Úgy találta, hogy a nemlét sokkal egyszerűbb, még akkor is, ha nem annyira szerény, mint a létezés. Nem kellett mindig részegnek lennie, hogy ehhez hasonló gondolatokat szüljön világra az agya. Némelyik torz volt, és az élettel összeegyeztethetetlen, de volt, amelyikben gyönyörködni tudott, végül mégis azt kívánta, bárcsak elvetéltek volna. Létezése alapfokán is képes volt fura gondolatokra, ami azt jelentette, hogy ha napokig nem ivott volna, akkor sem változott volna a lényeg, az ő lényege.

Mikor végre megtörtént, úgy örült a nagy felfedezésnek, mintha a személyes perpetuum mobiléjét találta volna fel, pedig csak arra jött rá, hogy az alkohol hatására tud aludni, sőt másra nem is volt képes olyankor, s végre békén hagyják a zavaró gondolatok, amelyek már lassan nemcsak az agya kisülései voltak, hanem félelemkeltő lidércek. Ezzel tartozott magának, mindent elkövetve azért, hogy egyszerűen és el nem ítélnélhető módon megpróbálja magát jól érezni. Különben – tette fel a kérdést a sötétnek – mit akarhatnék az élettől? A vesztes játszma, ugye. Ezen soha nem vitakozott össze önmagával. Sokszor felkelt, az összes lámpát felkapcsolta, járkált a lakásban, hogy megcáfolja a halál mindenhol jelenvalóságát. A pillanatok jelentéktelensége már kiköpülte belőle mind a járkálásra, mind a visszafekvésre irányuló akaratot. Ha lett volna tükör a lakásban, és látja mozdulatait vagy a furcsa arckifejezését, harsányan nevetett volna.

Amikor ivott, semmit sem felejtett el, csak nem érzett személyes érintettséget. Mosolygott, közömbös volt, és bátor. A közönyből sikerült elraktározni rosszabb napokra is. Soha nem gondolta, hogy az élet az univerzum non plus ultrája, de utóbb mégis ezt választotta, mert valami egészen természetes módon mindenki húzódik az élet felé, mintha ott osztogatnának valamit. Megtanulta csillapítani gondolatait, elhatárolódni tőlük, de nem észrevenni továbbra sem tudta őket. Több mint harminc évet élt, már nem reménykedett, hogy valaha otthon lesz a világban vagy legalább a saját lelkében.

Elment néha a gyűlésekre. Az elején úgy gondolta, segít neki a közösség, a közös baj, hogy talán a többiek is annyira félnek, mint ő. Elszigeteltségén ez sem változtatott. Nem tudott beleoldódni a többiek társaságába, soha egyetlenegy emberébe sem élete során. Attól okosabb volt, hogy mást várjon, miközben

ő ridegen zárkózik el mindenkitől. Néha visszatért a hite, bizsergette a sejtés, hogy valami miatt itt kell lennie. Ez akkoriban történt, mikor a csoportot vezető ötvenes, hajdan lélekgyógyászként működő, de már lerobbant, reménykedő alkoholista asszony történetét hallgatta. Leo újként csatlakozott a csoporthoz, befogadási aktusként mindenki megosztotta vele saját alkoholizmusának deldelgetett meséjét. Cserébe ő mégsem volt teljesen őszinte. Hogy hatott volna ezek között az egyszerű emberek között, hogy ő halálfélelemből iszik? Pedig ilyenje biztos van mindenkinek, kell, hogy legyen, mégsem volt képes rá, hogy elmondja neki, hogy elmondja egyáltalán bárkinek is, mert Leo az embereket mindig egyszerűbbnek gondolta saját magánál, pedig csak arról volt szó, hogy soha senkit nem ismert igazán. Nem tudhatta, hogy mások is lehetnek olyanok, mint ő. Hogy milyen ő, azt pedig rejtegette, mondhatni, szégyellte. Mindig érezte, hogy valami nem stimmel vele. Azt hazudta, a szülei is alkoholisták voltak, így neki kikövezett út vezetett az italhoz. Nem is nagyon kérdezték, szimpla eset, vagyis olyannak látszott, amilyen lenni szeretett volna. A csoportvezető esete sem volt figyelemreméltóbb a többinél, de Leo közömbösségét megkapargatta, hogy a természet vagy az ember vagy ki tudja kinek a törvényei és logikája szerint már meg kellett volna halnia. A nő alkoholistaként rákos lett, de eszébe sem jutott, hogy bármit is változtasson az életén. A kemoterápia, a hányás, a csont és bőr teste, kopaszsága ellenére, vagy talán éppen ezért, nem csinált mást, csak ivott tovább, mindennap egy-két üveg bor lefolyt a torkán. Úgy feküdt le esténként, hogy nem éri meg a holnapot. Hogy minden reggel rávirradt a nap, meglepte, s az egyetlen kérdés, ami felmerült benne a hosszú haldoklás után, hogy miért nem vitte már el az ördög – ezt a régi kifejezést használta. Abbahagyta hát az ivást, és most itt van, másoknak segít életben maradni. Leo ekkor érezte először a reményt, hogy fordulhat vele a világ. Ám lassan rájuk unt. Akkor lett elege, amikor egy idős, magasra tupírozott hajú dáma, a vérvörösrre rúzoszott szájával elmesélte esetét az erjedt befőttel és az önhánytatással. Elképzelte, ahogy a nő öklendezik az alkohol apokaliptikus íztől, a szája akkor is ugyanilyen vörös, s ahogy letörli a nyálát, elmaszatolja a rúzsát. Ezek félnek az italtól, azt hiszik, ő az ellenség.

A gyűlés is azok közé a ritka gócpontok közé tartozott, ahol a vallásosság valamilyen csökevénye még fennmaradt. Esetükben segédeszközként, a terápia dramaturgiája szerint, bár már némelyek el sem tudták képzelni, miről beszélnek, végül ki-ki magában lerendezte. Valaha azt hitték, hogy egy istentelen világban nem lehet józan az ember. Leo azt gondolta, úgy kell tisztának maradnia, hogy csak az életben és a megsemmisülésben hisz, mert nincs más ezen kívül.

A munkahelyén nagyon szigorú öltözködési szabályokat kellett betartaniuk. Védőruhájuk volt a második bőrük, amit kötelező volt viselni. Máshogy nem lehetett, de nem is volt senkiben ilyesfajta kalandvágy. Minden váltáskor fertőtlenítették az öltözetet. Kezes-lábas, tenyeres-talpas ruha, nem férközhetett bele semmi, csak a fejénél szellőzött egy kis nyílás, ahol a cipzárak végállomása volt. Halálos kórral nemigen találkoztak, vagy legalábbis soha nem derült ki. Betartottak minden előírást, mert nem voltak elég jól megfizetve ahhoz, hogy baktériumoknak, gombáknak adjanak szállást a testükön.

Leo az Atya melletti szekrényénél öltözött. Az öreg látszatra békés jószág, de lappang benne valami, amiért senki nem szeret a közelében lenni. Nem a szája bűdös, de ahhoz hasonló érzést kelt az emberekben, amit ő maga nem érez, csak akikhez beszél. Évtizedekkel azelőtt, mikor még létezett ilyen államilag fizetett foglalkozás, pappá szentelték. Mielőtt kimúlt volna az intézmény, és még volt keletje a vallásnak, a tétova lények szertartásokra jártak, templomokban gyűltek össze. Aznap, amikor papként utoljára lépett ki a sekrestye ajtaján, nyert egy kis pénzt kaparós sorsjegyen, amit határozottan jó jelnek tekintett, de az mégis bosszantotta, hogy még mindig a jelekre figyel.

Annyi gyónást hallgatott végig, hogy lassan, de egyre határozottabban elfogta az undor. Először próbálta rejtegetni önmaga elől. Nem akart konfliktust Istennel, és azt gondolta, ha úgy tesz, mintha nem lenne undora és kételye, akkor nincs is. Egy papnak muszáj szeretnie az embereket, ez munkaköri kötelessége. Amíg csak a teremtőn elmélkedett, és a világtörténelem legszebb hét napján, bizonyos volt benne, jó utat talált. Ám amikor minden áldott nap szemtől szembe találkozott a teremtményekkel, kénytelen volt önvallomást kizsorítani magából, mígnem egy nap hangosan kimondta, hogy nem szereti az embereket. Megveti őket. Kissé meg is volt sértődve, mert becsapottnak érezte magát nem kisebb személyiség, mint Jézus Krisztus által. A saját embergyűlöletével meg tudott békélni, sőt kezdte természetesnek találni, hiszen Isten is bánta nem egyszer, hogy embert teremtett. Mohón lapozta fel a szent szövegek összes olyan passzusát, ahol az Isten utálkozva szól az emberről. Ez némileg megnyugtatta, és próbálta megideologizálni, belegyúrni a kereszténységbe az embergyűlöletet, mert mégiscsak kényelmetlen volt a lelkének, nem passzolt a koncepcióhoz. De ha Isten mondaná ki, amit ő gondol az emberekről, az azért más, az teljesen más. Az özönvíz és a többi, most meg a Köztársaság, ezek Isten ujjenyomatai.

Az Atya biztos volt benne, hogy eljött az idő, felbomlott az utolsó szövetség is, amit Isten az emberrel kötött. Már nem kacsint össze cinkosul Istennel, amikor úgy érzi, az emberek nem tudják, mit cselekszenek. Nem bánta, hogy már évtizedekkel ezelőtt háttal fordított nekik, nem Neki, csak a teremtményeinek. Ezután kezdte el szabadnak érezni magát, mert a világi törvényeknek nem érezte kényszerítő erejét.

Kopasz azért volt közöttük, mert kimondottan élvezte a munkát. Legális gyilkolásnak tekintette, annak ellenére, hogy munkaköri leírásuk külön és határozottan felhívta a figyelmüket, hogy nem ölhetnek meg senkit. Mégis úgy gondolta, éppen ez a csavar az egészben, de nem bízott a munkatársai-ban annyira, hogy leplezetlenül kedvét töltse ilyesfajta játékokban. Pletykálták, hogy egy-egy gyengébb testnek bizony besegített, megszabadítva az esetleges hosszú agóniától. Egyáltalán nem arról volt szó, hogy a kegyes halálhoz akarta volna hozzásegíteni az áldozatokat, hanem csak a saját hatalmában akart duzzadni egyre dagadtabbra. Ez a munka a hatalom téveszméjével ajándékozta meg, mert fejletlen lények csak ebben az emberi relációban volt képesek valakivé válni. Ha a tükörkép nélküli ego szét tudna robbanni, Kopasz cafatjai már régen a termőföld jótékony komposztjai lennének. Senki nem kedvelte. A titkos kis gyilkosságait éppen nem rótták fel neki, mert

mindannyian ráismertek arra, akiből nem lesz már soha többé ember. Ha elérkeznek egy állomáshoz, akkor az elembertelenedés folyamata már nem állítható meg. Ha az élet irányt váltott, nem fordul újra vissza, csak megy, és semmilyen hatalom nem tudja visszakényszeríteni. Kopasz úgy gondolta, a férgesét irtani kell, és hangosan végezte a fejszámlálást, ha éves szinten ennyit és ennyit takarítanak el, akkor hány év kell hozzá, hogy a Köztársaság megtisztuljon. Mert el kell jönnie az időnek, hogy akik megszületnek, életképesek lesznek, és a nagyon kevés számú selejt már alig lesz észlelhető. Önmagát megkérdőjelezhetetlenül a legkiválóbbak közé sorolta, mert a sajátjának vélt hatalom ködén át a többieket egyszerűen csak hülyének látta.

A munka elvégzéséhez nem kellett embergyűlölet, elég volt a kiábrándultság, ami szinte mindannyiukban már régóta ott volt. Az Atya a leggyengébb láncszem, a legkevésbé állhatatos, néha még kikökönt, és egy ideális világ képeit vizionálta, de emlékei súlyos kövek voltak a zsebében. Brigádjukban Leo képviselte a középutat. Nem volt benne sem gyűlölet, sem szánalom, sem érzelem.

A furgont mindig Kopasz vezette, szüksége volt rá, mert ettől is főnöknek érezte magát. A slusszkulcsot a zsebében hordta, és senkinek nem adta át, ha nem volt muszáj. Hárman voltak egy körzetre. A szokott sorrendben haladtak, egy nagy kört írtak le a területükön. Aluljárókban kezdtek, bár ott már ritkán akadt szállítmány. Az alvó embereket megnézték, szuszognak-e. Nedvesebb időben olyan szaguk szokott lenni, mintha úsztak volna egyet valamelyik város alatti csatornában. Az emberek eltakarták az orrukat, amikor elmentek mellettük.

66

– Minek etetik még ezeket? – Kopasznak nem fért a fejébe, hogyan gondolkodhat bárki a Köztársaságban másképp, mint ő, és felháborította, hogy vannak még emberek, akik alamizsnát adnak az utcán vegetálóknak.

– A kóbor kutyáknak is adnak enni, akkor az embernek miért ne? Vedd úgy, hogy ezek is csak elkóborolt állatok, nem többek – kelt védelmükre az Atya. Ha bántották az embereket, felbuzgott benne az ellenállás, úgy érezte, nem minden ember gyűlölni való, csak némelyek, és Kopasz közülük tartozott, mert az ilyenek miatt kellett kiábrándulnia. Kellett, mert ő nem akart, a Kopasz-féle emberek vitték rá. De Leóról sem volt jobb véleménye. Nem értette, hogy lehet valaki ennyire közönyös, miközben mártír pózával jár-kel a világban. Valamelyik a kettő közül hamis.

– Na, ne magasztalja őket. Látott már kutyát a saját szarában döglenni? Ez egy új fajzat, de nem ember, az biztos.

– Ne ragaddtasd el magad ennyire! Ki vagy te, hogy újraírd a fajok rendszerét? Takarítsd a szart, erre való vagy te is.

Leo hallgatta a már-már szokásos párbeszédet, nem szólt bele, véleményét megtartotta, mert nem gondolta, hogy fontosabb bárkiénél. Ő nem könyörlne meg senkin, de nem is ölné embert, abban biztos volt. Aki az utcán él, úgyis meghal. Nem azért nem ölné, mert gyáva hozzá, vagy mert az törvénytelen, hanem mert senki nem dönthet egy másik életről. Ezért nem akart soha gyereket, nem akart megteremteni egy másik embert. Életet adni vagy elvenni, mindkettő túlságosan súlyos és végzetes döntés. A ráció soha nem vállalkozna rá, csak az ösztön képes megtenni.